

KAPITOLY Z HISTORIE SOCIÁLNÍ PRÁCE A VYBRANÉ OSOBNOSTI

7. Průkopníci sociální práce v moderní průmyslové společnosti, první školy a hnutí

Průkopníci sociální práce v moderní průmyslové společnosti, první školy a hnutí

Octavia Hill (1838-1912)

- anglická sociální reformátorka, zajímala se především o **životní podmínky obyvatel měst, zejm. Londýna**, boj za rozvoj sociální bytové politiky
- spolupracovala s Johnem Ruskinem (umělecké hnutí Art and Crafts) jako umělecká kopistka, ten také koupil první tři bytové domy, kde se stala nájemkyní

Průkopníci sociální práce v moderní průmyslové společnosti, první školy a hnutí

Octavia Hill a její přínos pro sociální práci

- kritizovala bytovou politiku a to, že nájemci zcela ignorovali potřeby nájemníků, byty neopravovali a domy se nijak nestarali, a byla šokována podmínkami v londýnských slumech, sama se stala nájemkyní
- důležitý osobní kontakt a také motivace k tomu aby si lidé pomáhali sami
- **komunitní systém života – pravidelné setkávání s nájemníky při vybírání nájemného, organizace odpoledních klubů a aktivit pro děti i dospělé**
- **byla zakládajícím členem Charity Organisation Society**, která organizovala charitativní granty a zavedla návštěvy v domácnostech potřebných

Průkopníci sociální práce v moderní průmyslové společnosti, první školy a hnutí

Octavia Hill a její přínos pro sociální práci

- v r. 1869 na zasedání Social Science Association vyzdvihla **vliv prostředí na sociální problémy jednotlivce, přístup k člověku jako k celku** (nelze generalizovat pouze na opilce, či prostitutku, ale je třeba jej zcela poznat a pomoci mu v řešení jeho situace) -> **nový přístup sociální práce** (nejedná se o akt soucitu, ale je **metodu jak pomoci vyvést jednotlivce z bídy**)
- její knihy *Homes of the London Poor/Domovy londýnské chudiny* (1875) a *Our common land and other essays /Naše společná půda a jiné eseje* (1878) patří k **prvním teoretickým dílům sociální práce**
- **zpřístupnění přírodních prostor chudým lidem**, kampaň proti rozvoji předměstí a zachování rurální krajiny; **patřila k zakladatelům organizace National Trust (1897)** - zachování a ochrana přírodních, kulturních i historických památek v Británii a zpřístupnění těchto míst veřejnosti

Průkopníci sociální práce v moderní průmyslové společnosti, první školy a hnutí

Charles Booth (1840-1916)

- anglický filantrop a badatel v sociální oblasti, jehož práce **zdokumentovala chudobu obyvatel v Londýně na konci 19. st.**
- pohyboval v okruhu dalších osob, jež jsou významné pro svůj přínos v sociální práci –Beatrice Potter (později Webb), dále Octavia Hill či Canon Samuel Barnett
- v roce 1882 byl oceněn **Královskou statistickou společností zlatou medailí a zároveň byl zvolen jejím prezidentem, v roce 1899 byl zvolen členem Královské společnosti za aplikování vědeckých metod do sociálního šetření**
- ke konci života se přestěhoval do Thringstone, kde založil první komunitní centrum v Anglii

Průkopníci sociální práce v moderní průmyslové společnosti, první školy a hnutí

Charles Booth v sociální práci

- rozsáhlý výzkum životních podmínek chudých v londýnské čtvrti East End – práce **Life and Labour of People in London**, jež se zabývala chudobou obyvatel Londýna, vyšla v několika vydáních:
- První vydání mělo dva díly – Life and Labour of the People (1889), který se zabýval chudobou v East Endu, kde dle jeho výzkumů žilo až 35% obyvatel v naprosté bídě. Druhá část Labour and Life of the People (1891), již pokrývala zbytek Londýna (druhé vydání vyšlo v letech 1892 – 1897 9 dílů, třetí vydání z let 1902 – 1903 bylo rozšířeno na 17 dílů)
- výsledky své práce použil jako **argument pro zavedení starobních penzí, což považoval za tzv. omezený socialismus**, zákon o starobních penzích byla přijat až v roce 1908, i když v jiné podobě, než systém důchodů propagoval Booth
- přestože nepřijal myšlenky socialismu, měl soucit s dělnickou třídou a jako součást výzkumu byl ubytován u dělnických rodin, a své poznatky si zaznamenával do svých deníků
- **jeho práce je jedním ze zakládajících textů britské sociologie, zároveň kvantitativní (statistika) i kvalitativní (etnografie) metoda, měla také vliv na Chicagskou sociologickou školu**

Průkopníci sociální práce v moderní průmyslové společnosti, první školy a hnutí

Charles Booth v sociální práci

- Jedním z nejvýraznějších výsledků šetření byly mapa Londýna s barevně rozlišenými ulicemi, jež indikovaly úroveň chudoby či bohatství obyvatel – první byla vyhotovena v roce 1889, druhá pro léta 1898-99

Průkopníci sociální práce v moderní průmyslové společnosti, první školy a hnutí

Samuel August Barnett (1844-1913)

- kazatel anglikánské církve a sociální reformátor, jeho myšlenky byly založeny na křesťanském socialismu
- se svou ženou se snažil zlepšit život chudých např. pořádáním večerních škol pro chudé, koncertů apod.
- publikace *Practicable Socialism* (Praktikovatelný socialismus), *Towards Social Reform* (Směrem k sociální reformě)

Průkopníci sociální práce v moderní průmyslové společnosti, první školy a hnutí

Samuel August Barnett a jeho přínos v sociální práci

- zavedl programy na podporu bydlení a kulturních center, v roce 1884 založil Toynbee Hall v londýnské čtvrti East End, považována za nejstarší komunitní centrum v západním světě
- Toynbee Hall byla založena v rámci průkopnického tzv. „**Settlement movement**“ (hnutí usazování), jehož ideou bylo zblízka studovat podmínky chudých, poznat příčiny chudoby a bojovat proti ní (pojmenována po zesnulém oxfordském historikovi, jenž byl jedním ze zastánců hnutí), **zpočátku určena hlavně studentům univerzit Cambridge a Oxford, cílem byl úzký kontakt s chudými, jenž jim měl ukázat, jak přispět k lepším podmínkám chudých**
- cílem byla hlavně **podpora soběstačnosti a upřednostňovanou metodou práce poradenství**, tím se odlišila od původní formy pomoci chudým, jenž byla jen finanční a materiální
- Barnett také **probíral se svými spolupracovníky individuální vedení jejich případů, což je považováno za první pokus o soustavnou supervizi v sociální práci**

Průkopníci sociální práce v moderní průmyslové společnosti, první školy a hnutí

Jane Addams (1860-1935)

- pocházela z kvakerské rodiny, průkopnice v sociální práci s přistěhovalci v USA, **socioložka, filozofka, sufražetka a bojovnice za mír**
- podpora hnutí za **volební práva žen**
- po studiích navštívila v r. 1888 první settlement house – Toynbee Hall – dle jeho vzoru **založila 1889 Hull House v Chicagu**
- 1915 založila Ženskou mírovou stranu, prezidentka ženské mírové konference v Haagu, spoluzakladatelka Ženského mezinárodního výboru pro stálý mír pro Společnosti národů – za své aktivity, byla v r. **1931 oceněna Nobelovou cenou míru**

Průkopníci sociální práce v moderní průmyslové společnosti, první školy a hnutí

Jane Addams a její přínos pro sociální práci Hull House (od 1889)

- založen v chicagské čtvrti s velkým množstvím přistěhovalců
- po vzoru Toynbee Hall **bezprostřední kontakt a soužití s chudými (převážně přistěhovalci)**, Addams neuznávala typ sociálního pracovníka, pro něhož znamenala služba 8 hodin mezi klienty a pak odchod domů daleko od chudinských slumů
- **velký důraz na vzdělání, kulturu, sociální pokrok a umění, které mělo rozvíjet tvořivost, samostatné myšlení, interakci – v rámci Hull House založena galerie a veřejná knihovna**

Průkopníci sociální práce v moderní průmyslové společnosti, první školy a hnutí

Jane Addams a její přínos pro sociální práci

- **profesionalizace žen** v sociální práci kolem Hull House – byl také **centrem výzkumu, empirické analýzy, studia a odborných debat**
- pracovnice ve svých zprávách popisovaly vliv koncentrace různých etnik na jejich životní podmínky, pracovní podmínky v manufakturách, dětskou práci, atd.
- Addams a její kolegyně nebyly jen sběratelé dat, jejich výzkum byl východiskem pro akce sociální pomoci, vliv na počátky slavné Chicagské školy

Průkopníci sociální práce v moderní průmyslové společnosti, první školy a hnutí

Benjamin Seebohm Rowntree (1871-1954)

- britský sociolog, sociální reformátor a průmyslník, po studiu chemie působil v továrně na čokoládu svého otce v Yorku, o víkendech učil dospělé v nedělní škole
- při návštěvě Newcastlu 1895 byl šokován strašnými životními podmínkami chudých, inspirován prací Charlese Bootha začal r. 1897 pracovat na studiu životních podmínek v Yorku
- jako průmyslník a zároveň filantrop **ve vlastní firmě zavedl škálu zaměstnaneckých benefitů a také zaměstnával závodního lékaře a zubaře, jako jeden z prvních prosazoval zavedení psychotestů při testování uchazečů o zaměstnání**

Průkopníci sociální práce v moderní průmyslové společnosti, první školy a hnutí

Benjamin Seebohm Rowntree a výzkum chudoby v Yorku

- s výzkumem začal v roce **1897**, **osobní kontakt s chudými (celkem 11560 rodin a 46 754 osob)**, **výsledky výzkumu byly publikovány v roce 1901** v knize *Poverty, A Study of Town Life* / Chudoba, studie o městském životě
- **stanovil jako hranici chudoby minimální týdenní příjem**, který by zajistil teplo, světlo, nájem, jídlo, oblečení a domácí a osobní potřeby upravený dle velikosti rodiny (pro stanovení částky využíval vědeckých metod, např. stanovení minimálního kalorického příjmu; výzkum trhu – za kolik dají nakoupit potřebné potraviny)
- ukázal, že **27,84% celé populace Yorku žije pod hranicí chudoby a také, že k životu v naprosté chudobě jsou náchylnější děti a staří lidé a vytvořil teorii „cyklu chudoby“**, tj. že výskyt chudoby souvisí s životní fází člověka
- výzkum pomohl přesvědčit vládu k **reformám na začátku 20. st., jež měly pomoci chudým (mezi 1906 –1912, jídlo ve škole zdarma, zdravotní pojištění a pojištění v nezaměstnanosti pro pracující muže, státní důchody)**
- tématu chudoby v Yorku se vrátil ještě **dvakrát**: 1936 *Poverty and Progress/Chudoba a pokrok* (od prvního výzkumu klesl výskyt chudoby o 50%) a 1951 *Poverty and the Welfare State/ Chudoba a sociální stát* (výskyt naprosté chudoby již zcela minimální)

Průkopníci sociální práce v moderní průmyslové společnosti, první školy a hnutí

Otto von Bismarck (1815-1898)

- německý státník, první ministr Pruska, po sjednocení Německa německý kancléř
- pro dějiny sociální práce byly významné **tzv. Bismarckovy reformy, což byl první pokus o rozsáhlé sociální pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, úrazu, invalidity a stáří, reformy také zestátnily pokladny dělnických svépomocných spolků**
- reformy byly rozloženy do třech zákonů: o nemocenském pojištění (1883), o úrazovém pojištění (1884), o pojištění pro případ invalidity a stáří (1889)
- tyto zákony měly podřídit dělnické spolky politickému dozoru německého státu, pacifikovat je a ovládnout stále